

Za staro pravdo!

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilno slovenskega ljudskega gibanja

Leto II.

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in uprava začasno: Ljubljana, Breg šte. 10. — Račun poštne hranilnice šte. 16.782. — Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina mesečno Din 4.—, polletno Din 24.—, celoletno Din 48.—. — Za inozemstvo: mesečno Din 8.—, polletno Din 45.—, celoletno Din 90.—.

Štev. 20.

Dr. Dragotin Lončar:

Po svoji poti

Zgodila se je neverjetnost za površnega poznavalca slovenskih družbenih prilik: naš opozicijski kmet in delavec se združujeta za določeni politični namen. Našla sta se v boju za obnovo državljskih pravic, kar je pogoj za potrebo sporazumno sprejete ustave, ki naj pravilno in končno uredi medsebojno življenje treh sorodnih narodov v skupni državi.

Začetek je storjen, a že samo to dejstvo je naravno spravilo v nezadovoljnost obe doslejšnji naši politični skupini. Zaman smo čakali, da se zasuče koló slovenske politike v demokratično smer. Nastopili smo svojo pot.

I.

Tisto posvetno izobraženstvo ki je pri nas od nekdanj politično predstavljalo v glavnem meščanski sloj, se je že davnej ponašalo kot glasnik in varuh slovenske narodne misli. V Jugoslaviji je pa začelo zamenjavati pojem naroda s pojmom države, ki ni postala nositeljica slovenske narodnosti v primernem razmerju s hrvatsko in srbsko, ampak njena gospodarica.

Opustilo je **demokratično misel**, ki se ji mora zahvaliti slovenski narod za vse, kar ima v gospodarstvu, omiki in politiki dobrega in trajnega. Pozabilo je, da **pomeni za majhen, razbit in nesamostojen narod vsako zenačevanje njegovih bistvenih prvin in pogojev svojkega razvoja nevzdržno slabitev in končno mrtvilo.**

Ako pravijo sedaj nacionalisti (glej „Jutro“ z dne 26. avgusta), da „razvija vsak narod demokracijo v svojem narodnem duhu“, je to seveda res; toda misel o svobodi govora, tiska, zborovanja in združevanja, misel o pravici vsakega zavednega naroda do polne svobode izživljanja ne more v bistvu nikjer biti drugačna na današnji stopnji družbenega in državnega razvoja pri omikanih narodih. Slovenski nacionalisti so pa tepali te osnovne državljanske in narodne pravice na korist nekemu meglenemu nauku o „enotnem narodu“, ki ga ni ne zgodovinsko ne dejansko. Zató ni mogoče sodelovanje z njimi kljub zagotavljanjem o demokraciji, ki nam jih podajajo v neprosto voljni opoziciji, a jih niso uresničevali, ko so imeli možnost in dolžnost. Družiti se morejo politične skupine, ki imajo v opo-

ziciji program zató, da ga v vladi izvajajo. Kar velja za zasebno življenje, to je treba upoštevati tudi v javnosti, ako naj bo politika načelno, premišljeno in resno opravilo, a ne zavajanje ljudi, lov za trenutnimi koristimi in zanemarjanje narodne bodočnosti.

II.

Slovenska duhovščina in del posvetnega izobraženstva, ki doslej politično vodita večino našega kmetovstva, vežeta narodnost s cerkvijo, kakor bi se ne dali ali smeli ločiti njuni območji. Narod živi na zemlji in potrebuje pogojev za svoj obstanek, ki so za vse enaki: za vernike in nevernike, kristjane in nekristjane. Seveda vpliva svetovno naziranje na človekovo ravnanje v gospodarstvu, omiki in politiki; toda v celoti nista narodov obstanek in napredek brezpogojno vezana na določeno cerkev ali vero, ker bi sicer n. pr. nekatoličani ne imeli prave narodnosti ali države. Pri nas se časih zagovarja misel, kakor da sta katoličanstvo in slovenstvo eno in isto, pri čemer se pripadnost h katoliški cerkvi zamenjava s pripadnostjo k politični skupini njene duhovščine. Torej obratno: ti istijo narodnost s cerkvijo, oziroma z njeno politiko, a nacionalisti z državo. Nobeni ne delajo tega iz stvarnih potreb slovenskega naroda, ampak iz politično-strankarskih.

Določeno se to kaže, kakó hoče časopisje slovenske duhovščine po vsej sili spraviti politično zvezo „Slovenske zemlje“ z industrijskim delavstvom socialno-demokratične smeri na isto akcijsko črto s t. i. ljudskimi frontami drugod, medtem ko so nacionalisti nejevoljni zató, ker sami ne sodelujejo in celó ne vodijo te opozicije, ki se ji sedaj tudi prištevajo neprosto voljno. In vendar je med nami in ljudskimi „frontami“ zapadnih narodov bistven razloček. Na zapadu, kjer so veliki in samostojni narodi, naj zmaga ta ali ona politična skupina: narod in država ostaneta. Pri nas pa gre za tiste pogoje, ki se brez njih mali slovenski narod ne more naravno razvijati ali vsaj ne zadostno. Te pogoje: državljanske svoboščine in sporazumno urejena država so poklicni politiki zanemarjali in celó tajili njih potrebo (takó „Jutro“ ali jih reševali s taktizir-

ranjem po večini brez jasne ali dosledne akcije v narodu samem (takó „Slovenčevci“), kar mora roditi negotovost in nepripravljenost.

Razloček je pa tudi med nami in Hrvati v tem, da je tam skoraj ves narod strnjen brez zunanje razčlenjenosti, ki v notranjem seveda obstoja, a mi smo postavili razčlenjeno skupnost, ker je bila takó že ustaljena. Hrvatski primer se pri nas ni mogel obnoviti, ker je dala večinska stranka prednost taktiziranju s Srbijanci namesto složnega nastopa s Hrvati in prečanskimi Srbi v bistvenem vprašanju.

III.

Zveza našega opozicijskega kmetovstva z industrijskim delavstvom je izzvala pri nekem časopisju JRZ lahko rečem naravnost: izbruhe divjosti, ki kažejo sedaj posebno Španijo kot svarelen zglede Sloveniji, kaj jo utegne doleteti, ako bi prišla ta zveza do kakšne oblasti (primerjaj „Slovenskega gospodarja“ z dne 2. septembra.)

Človeštvo se ne razvija vedno mirno, ampak časih v krvavih pretresljajih, ki dostikrat zadenejo tudi nedolžne. Ako hočemo pravilno umevati družbene prevrate, potem ne smemo kratko in malo samó obsojati njih strahot, ampak moramo iskati vzrokov, zakaj je prišlo takó. V tem oziru navajam z zadoščenjem sliko, ki jo je podal „Slovenec“ v uvodniku z dne 29. avgusta. Bistvo tega sestavka je v naslednjem. V Rusiji, Mehiki in Španiji se niso pravočasno brigali za zboljšanje družbenega položaja delavskih slojev tisti, ki so bili za to poklicani: ne cerkev ne država. Kakor je zató v Rusiji padla cerkev kot prva žrtev družbene prekucije, takó je bilo nekaj prav podobnega tudi v ozadju protiverskega boja v Mehiki, kjer je bila bogata cerkvena gospoda zamudila znamenje časa. Isto se

sedaj še enkrat ponavlja v Španiji, kjer nista ne meščanstvo ne cerkev imela dovolj umevanja za stiske ljudstva. O papeških socialnih okrožnicah so sicer obravnavali, a jih niso izvajali niti takrat, ko so imeli vsaj nekoliko politično oblast v rokah. Iz napačnih ozirrov do katoliških veleposestnikov niso izvedli agrarne reforme, kar bi bilo edino ustrezalo socialni pravičnosti in zadovoljilo dve tretjini prebivalstva. Da so uspeli socialni revolucionarni (Lenin, Calles, Caballero), je bilo treba desetletij in stoletij socialnih krivic. Pod geslom „krščanskega reda“ in pod prazno besedo „krščansko urejene družbe“ se godé krivice, ki vpijejo do neba. Popolnoma zmotno je mišljenje, da je krščanska misel vedno utelešena nekje na **desnici** (podčrtal jaz): gospodarsko, socialno in politično. Živo krščanstvo je tam, kjer sta pravičnost in ljubezen. Ne zadošča miloščina z bogate mize: prvo in najbolj pomembno je **pravičnost** (podčrtal jaz). Vsi skupaj se moramo zavedati, da imajo socialne revolucije svoj poglavitni vzrok v socialnih krivicah. —

Takó je v tem primeru stvarno pisal glavni politični list slovenske duhovščine o vzrokih družbenih prevratov v Rusiji, Mehiki in Španiji, medtem ko tedniki iste smeri, ki se izdajajo za ljudstvo, delajo drugače. In vendar ne more biti **resnica** različna za izobražence in preprostega človeka! V tem vidim preračunanost, ki ni dopustna; zakaj samó resnica osvobaja, čeprav je bridka.

Združeno opozicijsko kmetovstvo in delavstvo v Sloveniji imata narodni in ljudski namen, ki je osnovan v pravici do obrambe njenega bistva in življenja. Odklanjata miloščino, ampak hočeta delež, ki jima pripada. Kakšen bo njun daljnji razvoj, ni odvisno od njih samih. Eno pa je gotovo: **njena naravna rast se da doseči le v svobodi, a sila je dvorezen nož.**

Številke obtožujejo

Pred kratkim je izšla v Belgiji knjiga „Mortalitet i natalitet dece v Jugoslaviji“. V njej najdemo tudi podatke za Slovenijo, ki jih je zbral dr. Matija Ambrožič.

Umrljivost novorojencev znaša v Jugoslaviji 16%, t. j. od 100 novorojenih otrok jih umre 16. V drugih državah je umrljivost veliko manjša, n. pr. v Avstriji 5%,

v Franciji 9%, v Italiji 12%, v Bolgariji 15%, v Rumuniji in Poljski 20%. Spadamo torej med države, v katerih je umrljivost novorojenih otrok izredno visoka.

Ugotoviti moramo, da **umrljivost novorojencev v vsej državi pada, v Sloveniji pa raste**. To dokazujejo naslednji podatki za leta 1930—33: Umrlo je

leta	v državi	v Sloveniji
1930	15.27%	12.10%
1931	16.46%	13.83%
1932	15.73%	15.54%
1933	13.98%	12.40%

Umrljivost otrok od 2—5 leta je znašala:

v letu	v državi	v Sloveniji
1930	7.45%	4.01%
1931	7.77%	4.48%
1932	7.31%	5.40%

Umrljivost otrok od 6.—10. leta je znašala:

v letu	v državi	v Sloveniji
1930	2.32%	1.43%
1931	2.29%	1.48%
1932	2.21%	1.75%

Vedno večja umrljivost slovenskih otrok v tem desetletju jasno kaže, kako padajo najširše plasti slovenskega naroda v vedno večjo revščino, vedno bolj jim manjka potrebne hrane, obleke, obutve, stanovanja. Gornje številke dokazujejo, da je obubožanje Sloveniji doseglo že tako stopnjo, da sta občutno načeti življenjska sila in moč slovenskega delovnega ljudstva. Toda ne raste samo umrljivost slovenskih otrok, temveč pada tudi število rojstev v Sloveniji. Na 100 prebivalcev je prišlo v Sloveniji leta:

1930	28.77
1931	27.26
1932	27.05
1933	25.25

Torej povsod ista slika! Ni potrebno dokazovati, da je to nazadovanje rasti slovenskega naroda posledica gospodarskega in socialnega propadanja Slovenije! Noben razumen človek ne bo zanimal medsebojne zveze obeh navedenih pojavov. Navedene številke vpijejo po temeljiti preosnovi vsega državnega življenja v smislu znanih zahtev slovenskega ljudskega gibanja.

Novo preprosto in po ceni sredstvo v obrambi proti plinom.

Ako imamo v zaprtem prostoru zračni pritisk, ki je večji od zunanega zračnega pritiska, ne more od zunaj vanj predreti noben plin. Prof. Oberth (Budimpešta), ki je to dejstvo preizkusil, je napravil poseben aparat, ki hrani določeno količino stisnjene zraka. Ako se s takim zbiralnikom opremijo ljudska stanovanja, postane nepotrebna graditev hermetično zaprtih betonskih zaklonišč, ki so zelo draga.

Angleške statistike: V Angliji so izdelali zanimivo knjigo statistik, ki primerja današnje stanje s stanjem v dobi kraljice Viktorije (vladala je od 1837 do 1901).

1882 je bilo v Angliji 366 ločitev, leta 1934. pa 4755. Danes je mnogo več porok kot takrat in mnogo več ženitev pod 21 leti kljub temu, da so se takrat ljudje ženili zelo mladi. Angleški državni proračun je danes 8 krat večji. Kljub temu, da se v prometu danes konji ne uporabljajo več, je število konj v Angliji padlo od 1.914.000 le na 1.126.000.

Iz notranje politike

Ljuba Davidović o občinskih volitvah.

Srbski del Združene opozicije je priredil 30. avgusta t. l. v Nišu veliko zborovanje. Glavna govornika sta bila Ljuba Davidović in Milan Grol. Ljuba Davidović je med drugim govoril:

Kadarkoli so bile pri nas v zadnjih letih razpisane volitve, smo si vedno postavljali vprašanje: Bodo-li volitve svobodne? V resnično demokratičnih državah takega vprašanja ni treba postavljati. To je pravilo brez katerega ni volitev. Naš narod, ki je doprinesel toliko žrtev za svobodo svoje domovine in ki je vse svoje dolžnosti do države vedno točno izvrševal, mora biti tudi sam deležen svobode. **Svoboden narod v svobodni državi, to je medseboj tesno povezano. Če nimaš pravic, si navsezadnje postaviš vprašanje: Kaj bi izpolnjeval dolžnosti, če pa nimam nobenih pravic, niti tistih, ki mi gredo po sedanjih zakonih? Demokracija mora braniti v prvi vrsti svobodo in pravice naroda. Tisti, ki mu jih krati, morajo biti kaznovani.** Toda, ni dovolj, da nam zakon garantira naše pravice in svobodo. **Pripravljeni moramo biti, da si sami branimo naše pravice in našo svobodo.**

O svetovnem političnem položaju in vojni nevarnosti

je na istem zborovanju govoril Milan Grol: Že več let se zaostruje zunanje-političen položaj. V zadnjem času pa pričakuje svet vsakega četrta leta spopad. Dvakrat, trikrat so se dogodili na daljnem Vzhodu — kakor pravijo — incidenti, ki so bili že skoro početki spopadov. Še danes stojte ob tromeji Rusije, Japonske in Kine velike vojne sile. Prišla je abesinska vojna, ki prav gotovo ni izmirila niti Italije in njenih zaveznikov niti onih, ki so bili proti njej. Danes se odkriva nov izvor razdora in sporov in to ne na daljnem Vzhodu, ne v Afriki, temveč v razcepljeni Evropi. To je Španija. Spor je buknil na dan na najobčutljivejšem mestu, pri Gibraltarju. Po pravici sta vznemirjeni Francija in Anglija. Zato je razumljivo, da si razne vlade stavlja

vprašanje, kdo bo zmagal v Španiji, ali napredna frankofilska levica ali fašistična desnica. Dogodki v Španiji so silno važni za Francijo, za demokracijo, za usodo miru v Evropi in za nas, katerih usoda je vezana na demokracijo.

JRZ, njeni nasprotniki in njen program.

O tem je govoril minister Janković na shodu JRZ. Pasića so po njegovi smrti vsi razglasili za voditelja „jugoslovenskega naroda“. Devet let je preteklo, da je dobil naslednika v osebi dr. Milana Stojadinovića, ki je poklical narod pod zastavo „Jugoslovenske zajednice“. Izven te nove stranke so ostali ostanki bivšega diktatorskega režima, dalje „na našo žalost naši najbližnji tovariši iz preteklosti“ (pristaši srbske radikalne stranke). Dalje je naš nasprotnik Združena opozicija, ki hoče rešiti tako zvano hrvaško vprašanje. Za nas, ki smo v JRZ obstaja vprašanje Jugoslavije. **Hočemo rešiti hrvaško vprašanje, toda ne na škodo Srbov, temveč v korist vseh Jugoslovenov.** Vprašanje kmečkih dolgov bo rešeno do 1. oktobra in sicer tako, da bodo zadovoljni vsi, ki so prizadeti. Glede delavskega vprašanja se drži JRZ načela, da ne sme gospodovati kapital nad delom, pa tudi ne delo nad kapitalom... Med obema mora vladati popolno soglasje. Nobeden ne sme nobenega izkoriščati. Po občinskih volitvah bomo ponudili svojemu nasprotniku bratski sporazum, ki ne bo v škodo Srbije niti Hrvatske, temveč v srečo in moč Jugoslavije.

V Zenici v Bosni so bile pred kratkim ustanovljene velike železarne, ki naj bi postale največje podjetje v Jugoslaviji te vrste in bi mogle zadovoljiti vse potrebe države. Z ustanovitvijo Zenice se je čutila prizadeta zlasti železna industrija na Jesenicah. Da se pospeši razvoj novih podjetij v Zenici, je vlada oprostila železarne v Zenici vseh carin, davka na poslovni promet, luksuznega davka, državnih in samoupravnih dajatev za stroje in material za zidanje novih tovarniških naprav.

Politika po svetu

Španija.

Španska državljanska vojna traja že deveti teden. Evropska in svetovna javnost pa ji sledi z nezmanjšano pazljivostjo in zaskrbljenostjo. Glede simpatij do enega ali drugega vojnega tabora je menda skoraj povsod tako, kakor piše slovenski izseljeniški duhovnik Janez Hladnik iz Argentinije (Amerika) v „Slovencu“ 30. avg. t. l.: „Dogodki v Španiji tukajšnja javnost zelo vznemirjajo. Konservativni krogi seveda simpatizirajo z ustaši, cerkveni krogi tudi, — a široka plast naroda, javno mnenje v večini in glavno časopisje kar očitno kaže simpatije za levičarsko vlado.“ Svojim simpatijam dosledno pišejo eni samo o grozotah vladnih čet, dočim poročajo drugi tudi o krvoprelitjih, ki jih počenjajo uporniki, tako domače kakor tudi marokanske čete. Različno je tudi gledanje enih in drugih na pomen španske državljanske vojne. Eni vidijo v njej boj med fašizmom in komunizmom, kar ni čisto točno. Predvsem predstavlja madridska vlada od ljudstva svobodno izvoljeno, zakonito vlado, v kateri sodelujejo vse demokra-

katerekoli države v špansko državljansko vojno. Ta predlog francoske vlade ni samo izvajanje pravičnega načela o nevtралnosti, temveč je to istočasno delo za ohranitev evropskega miru. Prizadete države so sicer v načelu pristale na francoski predlog, toda s podpiranjem španskih upornikov še niso prenehale.

Koncem preteklega tedna je socialist Largo Caballero sestavil novo vlado, katere predsednik je sam. Sodelujejo pa v nji vse skupine, ki se bore na strani vlade za demokratično Španijo. V novi vladi je med drugimi 5 socialistov in 2 komunisti. Vlada šteje 13 ministrov.

Upornikom se je posrečilo zavzeti po daljšem obleganju trdnjavo Irun, tik ob francoski meji. Vladne čete so branile Irun do zadnjega, le malo kdo je ostal živ. Ko so uporniki zavzeli mesto, je bilo le kup razvalin. Prebivalstvo, ki je ostalo tekom obleganja še v mestu, — zlasti žene in otroci, — se je skušalo v zadnjem trenutku rešiti preko mednarodnega mosta na francosko ozemlje. Zaradi prevlekega navala na most je mnogo beguncev utonilo. Mnogo žena in otrok pa je bilo pobitih, ker so uporniki neprenehoma streljali v bežečo množico.

Mir med narodi.

V četrtek 3. septembra se je pričel veliki mirovni kongres v Bruslju.

Nad 3000 delegatov iz vsega sveta se udeležuje kongresa. Francoske organizacije so poslale 1400 delegatov, angleške 700, češke 350. Na čelu francoske delegacije so Herriot, minister Pierre Cot, protestantski pastor Jezequel, znana feministka Malaterre—Selier, profesor Langevin, predsednik frakcije radikalnih poslancev Jacques Kayser.

Zvečer se je vršila prva seja v palači, kjer je bila lani svetovna razstava. Na tribuni je velikanska zemljepisna karta pričala, da so delegati prišli iz vsega sveta. Malo pred osmo uro so prišli v dvorano Herriot, lord Robert Cecil, iniciator vsega kongresa, franc. minister Pierre Cot in belgijski socialistični minister Vandervelde.

Po pozdravu je dal Vandervelde besedo lodu Cecilu. Lord Cecil je pozdravil predstavnike 32 narodov, podčrtal pristotnost zastopnikov krščanskih cerkev, organizacij bivših bojevnikov, ženskih društev, lige za Društvo narodov i. dr.

Za njim je govoril Pierre Cot: „Mirovni kongres hoče združiti vse mirovne organizacije in gibanja. Poziva vse, ki s strahom v srcu gledajo, kako se v Evropi razvija pravica sile... Pred 23 leti so evropske vlade mobilizirale milijone in milijone človeških bitij, vsa mladina je bila vržena v ogenj in nesreča se je zgrnila na nas vse. **Naj danes ljudstva store za mir, kar so pred 23. leti vlade storile za vojno!**“

Po njegovem govoru so defilirali predstavniki vseh zastopanih narodnosti. Vsak zastopnik je povedal koliko organizacij predstavlja njegova skupina.

Mirovni kongres v Bruslju se vrši v znamenju 4 točk:

1. **Mir mora sloneti na spoštovanju pogodb.** Napad na Abesinijo in kršitev lokarnske pogodbe pomenjata atentat na mir.

2. **Ustaviti je treba tekmovanje v oboroževanju,** organizirati znižanje oboroževanja in odpraviti velikanske profite orožarjev.

3. **Društvo narodov je treba okrepiti z organizacijo kolektivne varnosti in medsebojne pomoči.**

4. **V okviru Društva narodov je treba ustanoviti organizem, ki bo reševal mednarodne položaje, iz katerih bi se lahko rodila vojna.**

Francoska vlada je predlagala vsem državam nevtралnost, t. i. nevmešavanje

V okviru mirovnega kongresa se vrši Mednarodna agrarna konferenca, ki bo preučevala razmerje kmeta in vojne in zahtevala, da Društvo narodov ustanovi Mednarodni agrikulturni inštitut. Te konference sta se med drugimi iz Jugoslavije udeležila g. Herceg, predsednik „Seljačke Sloge“ in urednik „Slovenske zemlje“ dr. Joža Vilfan.

Nemčija in Vatikan.

Vsi se še spominjamo preganjanja, ki so ga bili deležni nemški katoličani, ko se niso hoteli popolnoma podvreči Hitlerjevi oblasti. Sedaj pa poroča svetovno časopisje, da so določili nemški škofje in kardinali poseben odbor, ki se bo posvetoval s Hitlerjem, kako bi se odstranile vse ovire za kar najtesnejše in pristranejšee sodelovanje med Hitlerjevo Nemčijo in nemškimi cerkvenimi krogi. Posvetovali se bodo tudi, kako bi skupno nastopili proti vsem levičarskim ljudskim gibanjem, zlasti proti komunizmu in sovjetski Rusiji.

Vatikan

namreč pripravlja protikomunistično akcijo. Združiti hoče vse države, ki so neprijateljsko razpoložene proti marksizmu in Sovjetski Rusiji. S to nalogo bo tajnik papeževe države kardinal Pacelli „v kratkem odšel po nalogu svetega očeta na

daljše krožno potovanje po Evropi in se bo pri tej priložnosti ustavil tudi v Berlinu, kjer namerava stopiti v stik z vodilnimi politikami, predvsem pa z državnim kancelerjem Hitlerjem. Žalostna usoda katoliške cerkve v Španiji je tako vplivala na vatikanske kroge, da so se odločili, da zberejo vse sile proti svetovni nevarnosti komunizma. — Vatikan bo skušal okrepiti politiko tesnejšega sodelovanja z vsemi protikomunističnimi državami. Vatikan je tudi vsem katoliškim škofom v Evropi dal točna navodila, kako naj v tem boju proti komunizmu sodelujejo.“ „Ponedeljski Slovenec“ 7. sept. t. l.) Vse pa kaže, da se izmed fašističnih držav

Italija

ne bo priključila protisovjetskemu bloku, ker hoče imeti v Evropi za sedaj mir, da se bo tem lažje posvetila kolonizaciji Abesinije. Brez Rusije pa si je težko predstavljati mir v Evropi.

Gdansko, svobodno mesto med Poljsko in Nemčijo, je stalno na dnevnem redu mednarodnih vprašanj. Sedaj je nenadoma bil nemškosocialistični voditelj v Gdanskem, Greiser, poklican k Hitlerju. Mnogi so mnenja, da bo Nemčija prihodnje presenečenje pripravila svetu z nenadno zasedbo Gdanskega.

zgoraj navedenega bo razvidno, da so nam javna dela potrebna že radi napredka, da nadaljujemo delo, kjer smo ostali pred dvajsetimi leti.

Kako je sedanje stanje javnih del v Sloveniji?

Razen nekaj vojašnic in zgradbe poštne hranilnice do danes niso napravili ničesar. Vse drugo so opravile občine in tako imenovana samouprava. Iz milijardnega kredita delajo trenutno le kos ceste Ljubljana—Kranj, toda kaj je to proti množici brezposelnih? Saj je zaposlenih le nekaj sto delavcev na vseh javnih cestnih delih. Skušnja nas uči, da se nekje izven Slovenije vsa stvar umetno zavlačuje, ker dvomimo, da bi bili slovenski državni uradniki tako nenatančni, da ne bi znali izvesti neke licitacije. Toda kaže, da je tako, ker so vse licitacije zaporedoma razveljavljene. Usoda univerzitetne knjižnice je res bridka. Slovenec, ki ni Ljubljčan, bo mislil, ako pride v Ljubljano, da je že najmanj pod streho, tolikokrat so jo že pričeli zidati, pa je ni in ni. In tako je z vsemi deli. 35 milijonov, ki so odpadli na Slovenijo, bodo realizirani mogoče, če pojde vse po sreči, šele leta 1938. in leta 1939! Kajti licitacije se bodo vlekle še letos vse leto in drugo leto, zidati se bo pričelo šele drugo leto in končano bo leta 1938. ali 1939. Prikrajšani nismo

samo pri javnih delih, ampak tudi pri rednih vzdrževalnih delih. Po proračunu za leto 1936./37. dobi Slovenija za vzdrževanje državnih cest din 4,366.000, medtem ko dobe druge banovine za ista dela

savska	Din 10,733.000
vrbaska	„ 6,082.000
primorska	„ 5,590.000
drinska	„ 8,977.000
zetska	„ 11,886.000
donavska	„ 8,580.000
moravska	„ 7,598.000
vardarska	„ 11,293.000

Na banketu, ki so ga priredili člani društva za napredek donavskega okraja v Belgradu, je prosvetni minister naglasil, koliko se sedanja vlada briga za Belgrad, saj zidamo (država) letos: Prvo žensko gimnazijo, (6 milijonov din), juridično fakulteto (12 milijonov din), strojni laboratorij tehnične fakultete (5 milijonov din), otroško kliniko (6 milijonov din), zgradbo državne tiskarne (32 milijonov din); poleg tega še pristanišče v Belgradu z delavnicami za rečno brodarstvo (skupno 110 milijonov Din), palača za glavno pošto in poštno hranilnico (45 milijonov din) itd.

Slovenija šteje le 8% vsega prebivalstva v Jugoslaviji, plačuje pa državnih dajatev 14%, plačuje poleg tega še velike samoupravne dajatve, a dobi le 4%.

Kako je z javnimi deli v Sloveniji?

Dvomimo, da se je v povojni dobi v Sloveniji toliko pisalo o kaki stvari kakor o javnih delih. Kako smo Slovenci uspeli pri tej milijardi, je znano, zato ne bomo ponovno pogrevali drobca, ki je baje odpadel na Slovenijo. Bolje bo, če obravnavamo, kaj so pravzaprav javna dela. Javna dela pod tem imenom so nastala šele v dobi krize in brezposelnosti. Pred vojno ni nihče govoril o javnih delih, če so na primer delali novo cesto ali pa nove zgradbe, temveč delali so. Po vojni pa v tem pogledu v Sloveniji niso ničesar delali, temveč le pisali in to je tudi napredek. Pomen javnih del v današnjem času je brez dvoma zelo velik, saj zaposluje toliko brezposelnih delavcev in v največji bedi živčih kmetov. Na drugi strani pa imajo javna dela tudi velik gospodarski pomen. Na primer dobre avtomobilske ceste, ki jih sicer nimamo, bi pritegnile tuje in bogate avtomobiliste. Za notranje gospodarstvo pa je naprava velikih zgradb bolj važna kakor cestna dela, ker zaposluje veliko več delavstva in obrti kakor cestna dela. V Sloveniji razločujemo še posebno vrsto javnih del. Kakor pri vsaki stvari

pokažemo, da smo resnično majhen narod, tako tudi v tej zadevi. Nič velikega, nič velikopoteznega. Vse se tako zgubi, tja malo, sem malo, pa ni vse skupaj nič. Nastane vprašanje: Ali so Sloveniji velika javna dela potrebna? Potrebna, prvič iz razlogov napredka, da dohitimo to, kar smo v dvajsetih letih zamudili, drugič, da zavremo nekoliko brezposelnost in bedo, ki vlada na podeželju. Nujno so nam potrebne tele cestne zveze (namreč moderniziranje): Podkoren—Ljubljana, Maribor—Ljubljana, ter končno Ljubljana—Sušak. To predvsem za tujski promet, tako da se v bodoče ne bodo vozili turisti mimo nas po dobrih cestah naših sosedov. Te cestne zveze pa niso samo važne za Slovenijo, temveč tudi prevažne za Hrvatsko Primorje in pa Dalmacijo. Zato je potrebno skupno sodelovanje z prizadetimi. Drugo nič manj važno vprašanje je zgraditev novih upravnih poslopij v Ljubljani in drugih mestih Slovenije. Nihče ne bo oporekal, da ni potrebna nova centralna bolnica za vso Slovenijo v Ljubljani, raširitev bolnic v Mariboru, Celju, Murski Soboti, zgraditev bolnice na Gorenjskem in glavne postaje v Ljubljani. Ravnotako je tudi neobhodno potrebna zgraditev poštnege poslopija in ravnateljstva na glavni postaji v Ljubljani. Pošta na glavni postaji v Ljubljani ima najmočnejši promet v državi. (Mimogrede: kljub temu, da so pošte v Sloveniji visoko dobičkanosne, ker napravijo letno do 17 ali 18 milijonov čistega dobička, tako so napravile v zadnjih petih letih 81 milijonov čistega dobička). Finančno ravnateljstvo in ljubljanska davkarija stanujeta v prestorih, iz katerih gleda jetika kar na dan. Kje so druge toliko potrebne zgradbe v celi Sloveniji, kje je ljubljanska univerza? Iz

Kmet in obrtnik

Tudi mi, mali podeželski obrtniki, se oglasamo v „Slovenski zemlji“, da povemo, kakšno je naše življenje. Javna bremena nam sicer odmerjajo ravno tako velika kot mestnim obrtnikom, pa čeprav v današnjih časih nimamo večjih dohodkov kot mali kmetje. Smo izučeni obrtniki, vendar samo od izvrševanja obrti ne moremo živeti, ker danes kmet nima niti za golo življenje. Zato tudi mi ne moremo živeti brez kakšne kравice in koščka zemlje, da imamo vsaj nekaj živeža pri hiši. Podeželskemu obrtniku sicer ne bi nikoli zmanjkalo dela; saj ima kmet zmerom kako popravilo in vsak dan potrebuje kakšnega novega orodja, obleke, obutve itd. Kmečki domovi se podirajo, ponekod hodijo kmetje oblečeni že tako slabo kot cigani, orodje, ki ga rabijo pri obdelovanju zemlje, je že čisto obrabljeno. Toda kmet nima denarja in ravno stiska zadnjih let nam je odprla oči, da smo spoznali: če prepade kmet, prepademo vsi podeželski obrtniki. Naši stanovski tovariši v mestih sedanje gospodarske stiske na kmetih še ne občutijo tako silno, ker meščani in uradniki še nekako rinejo naprej in nekaj dela in zasluzka je v mestih še zmerom. Počasi pa prihajajo tudi ti do spoznanja, da brez kmečkega blagostanja ne more biti bolje niti nam obrtnikom niti drugim stanovom.

Mi podeželski obrtniki pa gledamo stvar drugače in vemo, da vsa prizadevanja ne bodo dosti pomagala, dokler ne zagrabimo vprašanja tam, kjer je njegovo jedro. Dobro namreč vemo, da smo lahko živeli, dokler je tudi kmet lahko živel. Zato vemo, da je danes naša dolžnost, pridružiti se

kmetu in delavcu in jima pomagati, da prideta v boljše življenjske razmere. Če bo kmetu pomagano, bo pomagano tudi nam in vsem ostalim stanovom. Če pa je kmet revež, prepademo z njim vred vsi ostali. To je povedal že pokojni Štefan Radič, ki je najbolje poznal dnevna vprašanja in potrebe podeželja, to je vasi.

Kakor piše belgrajska „Politika“, je sklenilo naše obrtniško predstavništvo, da bo odslej delalo skupno s trgovci. To je hvale vredno, da smo oboji prišli do spoznanja, da je edinole v slogi in vzajemnosti moč in zmaga. Toda gospodje, ki so prišli ob zeleni mizi skupaj, so pozabili, da manjka v naši zvezi tistega, ki nam reže naš vsakdanji kruh, to je našega odjemalca: kmeta in delavca. Prvo, kar moramo storiti, je to, da pomagamo kmetu in delavcu do boljšega življenja.

Zato je naša dolžnost, da se vsi podeželski obrtniki organiziramo v gospodarski zadrugi „Slogi“, ki je ustanovljena za to, da kmeta in delavca gospodarsko organiziramo in mu s skupnim nastopom pomagamo doboljšanja sedanjega položaja. Ne samo to, da se organiziramo v „Slogi“, postati moramo najvnetejši širitelji njene misli, njene dela. Če smo prišli do spoznanja, da je naša rešitev le v složnem nastopu delovnega ljudstva, potem vemo, kaj je danes naša naloga. Tudi mi smo del delovnega ljudstva, zato moramo skupno nastopati s kmetom in delavcem, da si priborujemo res pravo ceno za svoje delo.

Zemljo razstreljujejo. V bližini mesta Celjabinška v južnem Uralu (Rusija) so našli bogato ležišče premoga. Ocenili so ga na več milijonov ton. Treba pa je bilo razstreliti 1 milijon kubičnih metrov skale, da so mogli do njega. Izdolbili so 36 rovov, v katere so nasuli 1850 ton netiva. Eksplozija je povzročila cel potres. Ognjeni plamen se je s kamenjem in peskom vred dvignil 620 m visoko. V zemljo je bila napravljena 20 m globoka jama in premog je bil izroččen izkoriščanju.

Agitiraj za naš list!

Zakaj se bore francoski kmetje?

Kakor smo videli, so na programu Ljudske fronte tudi kmečke zahteve. Saj tvorijo v Franciji, kakor drugod, kmetje največji odstotek prebivalstva. Te zahteve so postavili kmetje sami in francoska vlada, ki je ljudska vlada, se ozira na njih želje.

Podrobne zahteve francoskih kmetov.

Tudi francoski kmet ne more več živeti od svojega dela. Pridelke prodaja za dvakrat in dvakrat in pol nižjo ceno kot leta 1914. Svoje potrebščine pa plačuje 5 krat in 6 krat dražje... Vedno globlje se pogreza v dolgotrajno, pa naj stori kar hoče. Izboljšati si hoče položaj na ta način, da se:

1. Dvignejo cene kmečkih pridelkov.

2. Znižajo dajatve, ki tarejo kmeta (davki, hipoteke, dolgovi, najemnine).

Najprej si oglejmo, kako si hoče dvigniti cene pridelkov!

Dvigniti je treba cene žitu.

Francija pridelala doma toliko žita, kolikor ga potrebuje. Ker pa konsum kruha pada, pa je navadno žita še preveč. Zato je treba v prvi vrsti preprečiti, da ta preveč domačega žita ne povzroči padca cen. Kako to doseči? Država mora kmetu zagotoviti nakup žita po določeni ceni. To se lahko doseže z naslednjimi ukrepi:

1. Kmetu je treba najprej dati brezobrestno posojilo na žito, edina garancija za to posojilo naj bo žito na polju.

2. Kmetu je treba žito odkupiti po naprej določeni ceni, kadar ga ponudi. Nakup in prodajo žita naj izvršuje **žitni urad**, ki naj ga kontrolira država, vodijo naj ga pa od kmeta izvoljeni predstavniki. Ta žitni urad naj prepreči špekulacije z žitom in naj določi ceno kruha v primerih s ceno žita. Tako prekupčevalci ne bodo mogli več zaslužiti 60 ali pa 90 dinarjev pri kvintalu žita. Stroški nakupovanja in prodajanja žita naj se poravnajo s progresivnim davkom, ki naj ga plačujejo velika poljedelska podjetja, ki predelujejo žito po nižji ceni, kakor pa mali in srednji kmet. Kmetje, ki pridelajo manj kakor 300 kvintalov, naj bodo oproščeni državnega davka, ki znaša 12 din za kvintal. Kmet naj lahko zamenja poljubno količino žita za kruh za domačo porabo. Da se prepreči stalen preveč žita, je treba omejiti pridelovanje žita. Omeji pa naj se samo produkcija velikih podjetij. Prepove naj se uvoz tujega žita, v kolikor domači pridelavec zadostuje. Koliko teh zahtev je francoska vlada že izpolnila?

Uzakonila je žitni urad; kakor smo ga popisali zgoraj. Koncem meseca avgusta bo zakonito določena cena žitu. Ceno žitu bo določil centralni žitni urad sporazumno s svojimi podružnicami. Že danes pa lahko dobe kmetje **brezobrestno posojilo** na svoje žito in sicer 225 din za kvintal.

Dvigniti je treba cene vinu.

V Franciji pridelovanje vina raste. Tudi poraba vina bi lahko

rastla, to pa samo, če bi se kupna moč prebivalstva zvišala in če bi vino, ki ga kmet prodaja po 1.50 din liter, ne stalo kupca 6 ali pa 9 din. Na koncu članka bomo povedali, kako bi se dala dvigniti kupna moč prebivalstva, ki bo v dvigu cen kmečkih pridelkov imela odločilno vlogo.

Treba bi bilo ukreniti naslednje, da se dvignejo cene vinu:

1. Odpraviti ali pa občutno znižati bi bilo treba davek na vino, ki znaša 78 din na hektoliter, hektoliter vina pa prodaja kmet za 120 din!

2. Za 50% bi bilo treba znižati transportne tarife in voditi strogo borbo proti špekulantom. Vojaki naj dobivajo 1 liter vina dnevno.

3. Vinogradnikom naj bo dovoljeno brezobrestno posojilo na vino.

4. Pospešiti je treba razvoj vinogradniških zadrug in direktno prodajo vina konsumentu. Da se prepreči stalen preveč vina, je treba omejiti produkcijo. Omejitev pa naj se nanaša le na velike vinogradnike v Alžiru in na jugu Francije, ki pridelujejo po 10 tisoč, 40 tisoč hektolitrov vina in več.

Dvigniti je treba cene živini, mleku, zelenjavi, sladkorni pesi.

Francija danes proizvaja približno toliko mesa, kolikor ga je proizvajala pred vojno. Konsum mesa pa stalno pada. Nekaj je vzrok padlemu konsumu nizka kupna moč ljudstva, nekaj visoke cene mesa. Pa ni kmet tisti, ki za-

služi pri mesu. Kmet prodaja živino po 10 din kg, mesar pa meso po 36 din kg. Toliko stane v Franciji kg mesa slabše vrste. Tu je treba zlo iztrebiti. Kako?

1. Treba je odpraviti državno takso v klavnici, mitnine, trošarine in druge davke, ki znašajo 25% cene mesa.

2. Znižati je treba cene transportu živine.

3. Treba je znižati dobičke prekupčevalcev. Prodaja živine mora biti organizirana, preprečiti je treba vmešavanje prekupčevalcev

Isto bo treba napraviti za zelenjavo, sadje. Pri mleku se delajo v Franciji največji dobički. Pariz porabi dnevno 1.200.000 litrov mleka. Dve družbi dobavita 1 milijon litrov mleka, malim dobaviteljem pa ostane 200.000 litrov dobav. Te dve družbi plačujeta kmetu mleko po 1.20 din, sami ga prodajata po 3.50 din liter! Francoski kmetje zahtevajo strogo kontrolo mlečnih trustov; dobički mlečnih trustov, ki danes znašajo 15 do 20% obratnega kapitala, smejo znašati največ 6%!

Tudi pridelovalcem sladkorne pese se ne godi dobro. Tovarnarja stane kg sladkorja 4 din, prodaja ga pa po 9 din; od tega odpade 3 din na davek. Zato zahtevajo konsumenti 50% znižanje davka na sladkor in kontrolo sladkornih trustov.

Toliko danes o ukrepah za dvig cen kmečkih pridelkov, prihodnjič pa še o drugih ukrepih. Le toliko naj povemo, da je polovica kredita za javna dela določena za javna dela na kmetih, za popravilo cest, elektrifikacijo vasi itd.

M. V.

Vzroki političnosti občinskih volitev

Poskusimo razložiti, zakaj mislimo, da imajo letošnje splošne občinske volitve politični pomen! Da tako mislimo, smo pokazali že v dosedanjih sestavkih.

Občinske volitve so politična, ne pa „čisto gospodarska stvar“.

Pri občinskih volitvah gre za vprašanje, kdo bo v imenu prebivalcev občine upravljal občino, po katerih načelih jo bo upravljal in na katero skupino se hoče nasloniti pri izvajanju občinske gospodarske politike. Občina je najnižja oblika samouprave, ima najmanjšo krajevno področje in je zato kot oblast tista, ki jo ima ljudstvo neprenehoma pred očmi, takorekoč v svoji sredi. Zato so občinske volitve borba za odločitev vodstva skupnih poslov in potreb na določenem malem krajevnem področju. To pa pomeni, da so občinske volitve samo — volitve s posebno omejeno rešitvijo ljudskega odločanja.

Kakor hitro imamo pa opravka s katerokoli obliko, ki v njej ljudstvo izvršuje volilno pravico za dosego odločitve v javnih stvareh, imamo opravka s — politiko. Zato so sploh vsake volitve javnega značaja politična stvar, ne samo to, naravnost osnova in pogoj, da smemo govoriti o politiziranju v demokratičnem smislu.

Občinske volitve so torej politična stvar že zato, ker so — volitve. Vsako drugačno naziranje je napačno. Res je, da vodijo volilce pri občinskih volitvah njihovi lastni, za tisti kraj odločilni nagibi, res je celo to, da prevladujejo pri občinskih volitvah tvorni nagibi neposredne krajevne koristi; toda to ni nasledek „nepolitične“ lastnosti občinskih volitev, temveč nasledek več ali manj poudarjene koristoljubnosti povprečnega volilca, včasih tudi nasledek politične nevednosti povprečnega volilca. Prav ta skušnja je rodila sad, da so tisti, ki hočejo izrabljati politično nepoučenost volilcev, namreč nazadnjaki, začeli trositi nauk o „gospodarskem značaju“ občinskih volitev.

Nekaj primerov.

Kakor se spominjamo na leto 1933., ko je vodila občinske volitve JNS, je bila z banovine vržena udarnica o izključno gospodarskem značaju volitev novih občinskih odborov. JNS je utemeljevala ta lažnivi značaj občinskih volitev s trditvijo, da so vsa politična vprašanja v državi tako dokončno rešena, da političnih vprašanj sploh ni več ter da je treba zaradi tega preiti na reševanje „socialno-ekonomskih“ težav, ki pritiskajo na „jugoslovenski narod“. Pustimo na strani, da so se

težave „jugoslovenskega naroda“ tem bolj kopičile, kolikor bolj je JNS vpila o tem, da „prehaja“ k reševanju „socialno-ekonomskih vprašanj“. Ugotovimo rajše, da je JNS leta 1932 na zborovanju v Nišu po socialističnem odpadniku Demetroviću razglasila, da niti pri volitvah v državni zbor ne sme priti več do odločanja političnih vprašanj, ker so vsa že rešena. In tako je govoril Demetrović neposredno po pok. Marinkoviću, takratnemu predsedniku JNS vlade, ki je odkrito izrazil misel, da v državi ne bo miru, dokler ne dobi ljudstvo pravico, da samo odloča o notranji ureditvi države; torej ne samo ravno nasprotno misel, kakor je bila Demetrovićeva, temveč še nekaj več. Pravilno stališče, katero je izrekel pok. Marinković, je njega veljalo — glavo. Neposredno po tem shodu je moral iti. Iz tega razvidite, da je tičal „gospodarski značaj“, ki so ga leta 1933. hoteli natovoriti takratnim občinskim volitvam, v nameri, da se prepove ljudstvu misliti na potrebo rešitve perečih političnih vprašanj, ki so še vsa nerešena, v nameri, da se ljudsko mišljenje nažene v ozko strugo koristoljubnih in krajevnih osebnih računov, da se tam izživi in poglobi v osebni zlobi, ki vzgaja ovadustvo, oportunistem in krive hrbenice. V tem je bilo vse „gospodarstvo“ občinskih volitev.

Leta 1931. je španski diktator Berenguer, naslednik Prima de Rivere, vsilil španskemu ljudstvu „gospodarske“ občinske volitve, zavedajoč se, da pri splošnih volitvah ne bi bil mogel udušiti ljudske volje, da se doseže — politična odločitev o notranji ureditvi Španije. In kaj je dosegel? Špansko ljudstvo je tudi pri občinskih volitvah volilo tako izrazito po svoje, da je po volitvah priznal sam španski kralj docela politični in resnični značaj teh volitev in — se odpovedal prestolu.

Takih zgledov za politični značaj vsakih volitev, torej tudi občinskih, bi smeli naštevati v nedogled. Obrnimo se torej k bolj zanimivemu vprašanju: zakaj so prav te, letošnje občinske volitve celo samo politične volitve?

In letošnje občinske volitve?

Na to odgovorimo kar naravnost: volitve so zato celo samo politične, ker se vršijo po starem, od JNS vsiljenem občinskem zakonu. **Ta zakon ni bil napravljen namreč samo na popolnoma politični podstavi in v popolnoma politični nameri**, temveč je bil napravljen celo na izrazito **strankarski** podstavi in v izrazito **strankarski** nameri; njegova naloga je bila, **omogočiti zoper znano resnično in drugačno voljo ljudstva tak izid, ki bo potrdil oblast od zgoraj ustanovljene JNS**, naslikati „zmago“ JNS, najsi le-ta ni imela nikjer večine in ker je le-ta stranka vedela, da je nima nikjer. Zakon pa, ki ima tak rojstni list, seveda ne spremeni danega mu namena.

Če se spoznamo bližje z odredbami občinskega zakona, vidimo, da je naprava kakega resnega, na ljudske koristi mislečega delovnega načrta občinskih odborov kaj dvomljivega značaja. Iz občinskega zakona je namreč izbrisa-

na vsakršna občinska avtonomija, občinska svojepravnost. Občinska oblast po sedanjem zakonu ni nič drugega kot krajevna pisarna državnih uradov različnih strok: davkarije, glavarstva, banske uprave, vojaškega okrožja. Vsi sklepi občinskih odborov so podvrženi odobritvi okrajnega glavarja, ki jih lahko brez vsakršne utemeljitve zadrži, kar že samo na sebi pomeni razveljavljenje. Občinski odbori ne smejo kar tako, po lastnem preudarku sklepati o uporabi občinskih doklad, smejo še manj določati občinske doklade in dohodke po oceni dohodkov posameznih prebivalcev občine. Doživeli smo primere, ko so občinski odbori morali na ukaz oblasti skleniti plačilo stroškov, ki jih je imela pri volitvah Jevtičeva klika v JNS. Če vse to pretehtamo, se moramo sprijazniti s spoznanjem, da so očetje občinskega zakona pri sestavljanju njegovih odredb mislili samo na eno vprašanje: na kak način utegnemo združiti videz volitev z namero, da pri volitvah brezpogojno zma-

gamo, ali z drugimi besedami: očetje občinskega zakona so se omejili na rešitev vprašanja, kako si zavarujejo **izid volitev**. V tej glavni nameri občinskega zakona so se potopile vse ostale določbe, zlasti pa tiste, ki urejajo delovanje novih občinskih odborov. In to na tak način, da ne preostaja občinskim odborom in upravam nobena samostojnost sklepanja, temveč samo vsestranska odvisnost od državnih oblasti in njihovih odredb. S temi določbami si je namenila stranka držati na udi občine, ki bi se pri volitvah izkazale za „uporne“, in ki jih je s takimi določbami mogoče „krotiti“ po mili volji. Zaradi tega je politični pomen občinskih volitev, ki se še vršijo po sedanjem zakonu, že v celoti v samem **izidu volitev**. To pa čisto gotovo ni „gospodarsko vprašanje“.

Dr. Ivo Štepihar.

Voliteci! Berite ta članek in dajte ga brati drugim!

Delavski vestnik

Minimalne mezde

V zadnjem času časopisje mnogo piše o minimalnih mezdah. Skoraj vsi povdarjajo potrebo in koristi, ki jih bo delavstvo imelo, če obvelja osnutek zakona v minimalnih mezdah, kakor ga je izdelalo pred kratkim ministrstvo za socialno politiko. Mi pa imamo precej tehtnih razlogov, ki odločno govorijo proti temu osnutku. Način, kako naj bi se določala minimalna mezda, nam nikakor ne more zagotoviti napredka, grozi nam celo poslabšanje že tako skrajno težkega stanja. Minimalne mezde določa po predloženem osnutku ban in to po zaslišanju gospodarskih, socialnih in še drugih referentov **na podlagi gospodarskega stanja** ter delavčevega življenjskega minijma.

Glavni namen, ki bi opravičil uvajanje minimalnih mezd z zakonom, je že s tem ostal ob strani. Radi tega izgubi mnogo pomena tudi vse ostalo. Naloga zakonskega določanja minimalne mezde bi bila, da prepreči v dobi gospodarske krize padec delavčeve mezde izpod življenjskega minijma. In to **posebno** v času gospodarske krize, ker je tedaj odpornost delavstva radi velike brezposelnosti oslabiljena. Zato je tudi potrebno, da priskoči na pomoč oblast in zaščiti socialno šibkejši sloj pred izkoriščanjem. **Ravno** v času krize se najbolj pojavlja nesramna konkurenca. Njene posledice padajo vedno le na račun delavčeve mezde. To dejstvo pa sedaj ni upoštevano, ker bo gospodarski položaj odločilen, kakšne bodo bodoče minimalne mezde. Torej: Če bo gospodarski položaj še slabši, bodo še bolj padle mezde in učinek zakona bo nepomemben, posebno če vpoštevamo, da delavstvo nima besede pri določanju minimalne mezde. Radi tega smo prepričani, da s tem osnutkom ni nikomur pomagano.

Na drugi strani pa je treba upoštevati dejstvo, da je naše gospodarstvo in temu primerno tudi

življenjski položaj v posameznih deželah zelo različen. Minimalne mezde na jugu nikakor ne morejo ustrezati življenjskim potrebam v Sloveniji ali na Hrvaškem. Torej bo potrebno uvesti različne minimalne mezde za posamezne banovine. To pa spet ne pomeni drugega kakor uzakonitev različne konkurenčne sposobnosti na podlagi različnih mezd, kar bo

Položaj kovinarjev na Jesenicah

Živimo v težkih časih. Podjetje nas biča z vseh strani, izigrava našo kolektivno pogodbo, ne vpoštevava socialne zakonodaje in našim delavskim zaupnikom kaže — vrata. Proti takemu ravnanju je MAO že večkrat sklical javno zborovanje, tako tudi 1. t. m. — Dvorana Delavskega doma je bila nabito polna, še zunaj so stali delavci in poslušali poročila naših zaupnikov in predstavnikov, ki so govorili o splošnem položaju in o odgovoru podjetja KID na naše vlozene zahteve.

Iz poročil smo spoznali, da podjetje rešitev naših zahtev od tedna do tedna le zavlačuje in da se pri tem porablja vsa mogoča sredstva. Prvič je podjetje odgovorilo, da radi dalekosežnosti posameznih točk naše vloge, ki — kakor pravi podjetje — prekoračujejo okvir današnje socialne zakonodaje, ne more odgovoriti, dokler se gen. ravnatelj ne vrne z dopusta. Delavstvo je počakalo, čeprav izgovor podjetja ni niti najmanj utemeljen, ker naše zahteve prav v ničemer ne „prekoračujejo okvir“ današnje soc. zakonodaje“. Zahtevamo le to „za kar se že več let borimo, namreč, da nam vrnejo, kar so nam v letih krize s pomočjo brezpravnega stanja, ki je tedaj zavladalo, vzeli in kar so si drugod že delno nazaj priborili. Po prihodu gen. ravnatelja pa je podjetje zahtevalo še „objasnitev vloženih zahtev“, čeprav so to že stare zahteve in že leta in leta na dnevnem redu. Ko smo tudi temu ugodili z brezkoristnim razlaganjem, že ne vemo kolikokrat razloženih zahtev, je podjetje odgovorilo, da z ozirom na veliko

škodovalo posebno naši slovenski industriji. Slovenska industrija bo na podlagi tega morala še vedno voditi borbo proti nizkim mezdam na jugu in proti višjim mezdam doma. Radi različne kulturne in organizatorične razvitosti delavstva je gotovo, da bo zmagal jug, posebno če poznamo smernice naše gospodarske politike zadnjih let. Slovensko delavstvo se ne bo moglo prilagoditi stanju na jugu. Konkurenčna sposobnost se ne bo izravnala, nasprotno, konkurenca se bo pokazala še v ostrejši obliki. Industrija se bo preselila zaradi močnih gospodarskih in političnih činiteljev na jug, na kmete, kjer ima na razpolago dovolj veliko zalogo kmečkega polproletariata, ki bo delal za minimalno mezdo od 15 do 20 din. In mi bomo morali iti za industrijo, če ne bomo hoteli lakote pomreti.

V tem osnutku gledamo le stabilizacijo sedanje različne konkurenčne sposobnosti, pri čemer so prizadete posebno dežele na višji gospodarski stopnji. Zaradi nizke organizatorične razvitosti delavstva na jugu obstaja nevarnost, da bodo tam določene minimalne mezde postale tudi obenem maksimalne, ali pa se določbe tega zakona sploh ne bodo izvajale, kakor se to dogaja že s sedanjimi socialnimi zakoni. Radi tega bo zopet trpela le slovenska industrija in naše delavstvo.

Iz teh razlogov moramo takšen način uveljavljanja minimalne mezde odločno odklanjati. **Najti je treba drugačen način in to so obvezne kollektivne pogodbe, katere pa morajo sklepati v prvi vrsti svobodne delavske strokovne organizacije.**

Skupina delavcev.

odgovornost, ki jo čuti napram celotnemu kovinarskemu delavstvu, nameščenstvu in slovenskemu gospodarstvu, ne more vloge rešiti in prepušča odgovornost za njeno rešitev seji upravnega sveta podjetja KID, ki se vrši 5. t. m. Zraven nas še opozarja na konkurenco Zenice, kakor tudi na „deistvo“, da se ravno radi Zenice izmikajo podjetju razna tržišča.

In tako gre ta pesem naprej. Vedno je enaka. Kadarkoli delavstvo nekaj zahteva, ravno tedaj je podjetje v največjih škripcih, ravno tedaj nastopa najhujša konkurenca in kriza je ravno tedaj na vrhuncu. Tako je bilo leta 1929, 1932, 1935 in tako je tudi sedaj, da ne govorimo o vsej povojni dobi.

Od leta 1925 do 1931 je produkcija podjetja narasla za več kot 100%, to je na 56.600 ton. Toda podjetje tedaj ni nikoli priznalo, da je konjunktura sijajna in tudi nikoli ni nudilo svojemu delavstvu nekaj od te konjunktore, ampak ga je vedno le šibalo in mu slačilo ne samo obleko, ampak tudi kožo. Leta 1932 je produkcija padla komaj za 3.700 ton in takoj je bila odpovedana kol. pogodba, odpravljene vse pridobitve povojnih let, delavstvo je bilo izprto in vrženo na cesto. V letih, ko je produkcija narasla za celih 31.000 ton, se je moralo delavstvo boriti za vsako malenkost s skrajnimi sredstvi. Kršili so kol. pogodbo, socialno zakonodajo in ovirali delavske zastopnike na vseh koncih in krajih. Pri tem je podjetje vedno pelo pesem o krizi, o konkurenci tujine in o „prenapetih delavskih zahtevah“, ki ho-

čejo s tem spraviti vbogo podjetje na boben. Poglejmo samo nekaj zadnjih števil javne bilance podjetja KID in videli bomo, kako je podjetje KID znalo kljub „strašni krizi“ izstisniti iz naših teles vedno večje dobičke, ki so samo v zadnjih štirih letih narasli za 40 milj. Din.

1930/31	19,5 milj. Din	4,8 milj. Din
1932/33	40,6 „ „	3,8 „ „
1933/34	49,2 „ „	6,2 „ „
1934/35	58,4 „ „	7,8 „ „

Iz teh števil je razvidno vse, da o ostalih številkah, ki javnosti niso dostopne, niti ne govorimo.

Produkcija podjetja znaša danes že nad 72.000 ton letno. Že davno smo prekoračili padec od 3.700 ton iz leta 1932, toda še ničesar nismo dobili nazaj vrnjenega, kar nam je bilo tedaj na ta račun od ust odtrganega. Za nas še vedno velja pesem o „strašni krizi“, o „primoranih redukcijah“ in „uničujoči konkurenci“.

Tudi leta 1933 in 1934, ko smo se borili za novo kol. pogodbo, je produkcija narasla za 10.000 ton, toda za novo kol. pogodbo smo se morali boriti kar dve leti, posebno ostro pa zadnja dva meseca pred podpisom. Lani smo bili prisiljeni stopiti celo v stavko, da smo si vsaj delno priborili priznanje prevzetih obveznosti po kol. pogodbi in določilih socialne zakonodaje ter vpoštevanje naših delavskih zaupnikov. Toda slišati smo morali spet isto pesem, čeprav je lani produkcija narasla za 3.000 ton. **Danes je isto, samo da je končni izgovor o Zenici bolj podčrtan.** Čeravno so ji šele pred kratkim položili temeljni kamen, vendar — po izjavi podjetja — že sedaj konkurira našemu podjetju in mu pred nosom izmika donosna tržišča in tako spravlja podjetje in njene delničarje na boben.

Menda ni potrebna nadaljnja razlaga, da razumemo, da se podjetje z nami igra, da si prizadeva zlomiti naš odpor, razbiti naše delavske strokovne organizacije in da potem na tem neredu zavlada z bičem, ki bi dnevno švigal po naših vpognjenih hrbtih.

Pri vsem tem se pa še najdejo osebe, ki si upajo trditi, da delavski predstavniki ustvarjajo nezadovoljstvo med delavstvom in hujskajo k stavki. Kdo ima tukaj svoje prste vmes in kaj je vzrok vsemu nadlegovanju in sumničenju, ki jih morajo prenašati naši delavski predstavniki in zadnje čase celo kovinarska organizacija, o tem menda ni potrebno govoriti. Vsak ve, **komu v korist bi bilo, da se naši predstavniki pozapro in kovinarska organizacija razpusti — delavstvu gotovo ne!** Toda prepričani smo, da vlada pri nas vsaj še nekaj pravice in da našim nasprotnikom ne bo rodilo njih kruto in zaničevanja vredno delo nikaškega sadu. Kdor je bil na tem našem zborovanju, je lahko spoznal trdno voljo vsega delavstva, da si takih stvari ne bo več dopuščalo. **Vsem je jasno, da hoče vodilno vlogo TPD v zatiranju delavstva sedaj prevzeti podjetje KID.** Toda povemo vam, gospodje, da smo pripravljeni na vse in da korist od tega vašega brezobzirnega ravnanja ne boste imeli. Vašo taktiko že dobro poznamo: tekstilcem govorite, naj najprej obnovijo delo in obnove s tem zakonito stanje potem da se boste šele razgovarjali o kol. pogodbi. **Mi smo pa v „zakonitem stanju“ in delamo, vendar nočete z nami sporazuma in nas s tem sami tirate v nezakonito stanje, kakor temu pravite.** Za vas je sploh vse, kar omejuje vaše veličanske dobičke, nezakonito. Toda saj ne iščemo pri vas doslednosti in socialne pravičnosti. Vse to je preveč globoko zakopano pod težkimi

kopami dobičkov, ki ste jih izstisnili iz naših izčrpanih teles. Šele ko odpravimo te težke kope, takrat pridemo na sled tudi socialni pravičnosti...

Zborujoči smo soglasno sklenili, da ne bomo trpeli nikakega odlašanja in za-

vlačevanja več, ampak zahtevamo takojšen in točen odgovor za svoje vložene zahteve. **Zavlačevanja smo že siti!**

Na koncu zborovanja so se vsi pridružili vzkliku: „**Naj živi delavska borba!**“
Kovinar.

K občnemu zboru „Zveze kmetov in deklet“

Ko so se vračali ob koncu svetovne vojne naše očetje, bratje in starejši tovariši domov v kmečke hiše svojih očetov in dedov, smo mi vsi prislunili besedi o novem, boljšem življenju. Nam vsem je izšla zarja upanja na velik, vse dotodanje pojme prekašajoč razvoj kulturnih in socialnih razmer v slovenskem kmečkem narodu. Besede o lepši zgodovini svobodnega slovenskega kmeta, ki je na demokratičen način postavljaj svoje kneze in vojvode, besede o fevdalnem suženjstvu in o silnih kmečkih puntih naših očetov proti tujemu tlačanstvu, so našle v naših srcih globok odmev. Takoj smo se zavedli, kje je naše mesto, našli smo namen, za katerega se hočemo boriti. Ta namen je

stara pravda,

tista pravda, tista ureditev svobodne države slovenskega naroda, tisti odnosi slovenskega kmeta in kmečkega sina — delavca do svojih oblasti, kakoršne so bile te ustanove v svobodni kmečki državi naših pradedov.

Pričeli smo se zbirati, izmenjavali smo svoje misli in našli smo, da nas je mnogo, ki žarimo v enakem ognju mladega idealizma. Našli smo tudi visoko število kmečkih deklet, prežetih z istimi vzori. Pa smo ustanavljali društva, spletli smo vezi med njimi in nastala je ponosna organizacija, Zveza kmetov in deklet.

Toda nismo se organizirali samo mi. Starejši možje in fantje niso ostali samo pri kulturnem in socialno-prosvetnem združevanju. Združili so se v politično organizacijo, v ponosno Samostojno kmetijsko stranko, ki je zbrala v prvih letih po svetovnem klanju v svojih vrstah vse po svobodi in pravici hrepeneče slovenske kmečke fante in može. Videli smo tudi mogočno rast kmečke misli v sosedni hrvatski deželi, kjer so se družili hrvatski kmetje okrog svojega velikega voditelja Štefana Radića v borbi za iste misli. In bili smo ponosni na vse to, polni upanja, da, prav prešerne samozavesti.

Toda v naša sreča je prišla bridkost,

ko smo videli kako so se tisti ljudje, ki so vodili stranko, nositeljico naših vzorov, izneverili naši misli. Grenko ponižanje smo doživljali, ko so izdajali voditelji te stranke svoj program, ko so se priključili politični smeri, ki je imela za svojo nalogo, da bi iztrebila vsako sled slovenske samorodne kmečke kulture in na razvalinah našega čustvovanja ustvarila neko megleno „jugoslovenstvo“. Videli smo, da se je ves naš kmečki narod zaradi tega odvrnil od njih in iskal moralne opore pri Radiću, ki vzorov skvojege gibanja ni nikoli izdal in čigar življensko delo nadaljuje njegov nasljednik dr. Maček. Žalostno je, da smo morali doživljati pri nas izdajstvo kmečkih vzorov na korist posameznim osebam, medtem ko smo videli pri hrvatskih kmečkih voditeljih vztrajno neustrašeno borbo za načela. Zato pa

smo se čudili, kako so ti junaško prenašali preganjanja, ministrske in poslanke sence izdajalcev pa smo prezirali.

Grenka je zavest, da je naš mladostni idealizem služil koristolovcem, da so za našim hrbtom in preko naših ramen splezali do ministrskih položajev. To so ljudje, ki naše miselnosti nikoli niso razumeli. To so ljudje, ki

s plugom in motiko

nikoli niso imeli zveze. To so ljudje, ki tudi s srcem niso nikoli bili pri kmetu.

Prav nič bi se ne zanimali zanje, če bi nas vsaj sedaj pustili v miru, ko jih je slovenski narod izobčil iz svoje srede. Toda silijo neprestano med nas, skušajo preko naših društev najti stik z ljudstvom, hočejo izkoristiti našo priljubljenost v slovenskih vaseh, da bi z našo pomočjo obdržali svoje, z izdajstvom pridobljene položaje. Zato smo primorani nastopiti kar najostreje proti njim, pa tudi proti vsem tistim, ki jim gredo pri tem na roko.

Da za vselej izključimo zlorabo naših društev v sebične namene političnih pustolovcev, da se zagotovi zdrav, neoviran razvoj društev, bodo naši tovariši, ki so se odločili izvesti končnoveljavno očiščenje našega mladinskega gibanja, zastopali na občnem zboru naslednje

smernice:

1.) Treba je dati priznanje kmetu. Zato naj bo predsednik tovariš — kmečki fant, ki stalno živi na grudi in se zemlji z različnimi pisarniški in podobni-

mi posli ni odtujil. Predsedniški položaj bodi časten ne pa plačan.

2.) Posle vodeči podpredsednik bodi tovariš, ki izhaja prav tako iz kmečkega stanu, ki naj pa bo sposoben voditi tehnične, posebno organizacijske posle predsedništva.

3.) ZKFID je kulturno in socialno-vzgojna organizacija, ki ima namen preko svojih društev buditi kulturne prvine slovenskega kmečkega naroda. Temeljna prvina je demokratična miselnost slovenskega kmeta. Zato je treba prepričati za vsako ceno vtihotapljenje protikulturnih in protinarodnih fašističnih prizadevanj. Kulturne vzore bosta iskala slovenski kmečki fant in dekle pri demokratičnih slovenskih in zapadnih narodih, nikoli pa ne v fašizmu.

4.) Zato se mora prepričati vsak vpliv fašistične stranke JNS na naša društva. Vsi poskusi se naj onemogočijo s tem, da se društvom naloži takojšnja izključitev tistih članov, ki so člani te protinarodne in protiljudske stranke. Zlasti se naj prepriča nastopanje članov te stranke v svojstvu društvenih in Zvezinih funkcionarjev.

5. Zveza naj poskrbi za neodvisen tisk, ki bo zastopal naša načela. Takoj pa naj preneha z objavljanjem službenih poročil društev in Zveze v tisku, na katerega ima vpliv fašistična „JNS“, zlasti v Kmetem listu, ki je v rokah izrazitih pristašev te stranke.

6.) Da se ZKFID čim najbolj odtegne bližini političnih špekulantov, se naj razmišlja o premestitvi sedeža Zveze v kako drugo mesto, kjer je sedež pododbora.

Tovariši, naši nameni so pošteni. V boju za nje bomo pogledali vsakomur v oči. Prav nič ne bo učinkovalo na nas morebitno fašistično naglašanje „discipline za vsako ceno“. Gre za naš moralni ugled, gre za neoviran, svoboden razvoj naših društev. Gre za rešitev velikih kulturnih dobrin. Zato pogum tovariši! V znamenju te poštene borbe — pozdravljeni!

Občini v Št. Jerneju!

Po odloku ministrstva prosvete z dne 18. nov. 1929. OM štev. 91592 je bilo naši občini naloženo zidati novo šolo. To bi se moralo zgoditi v smislu modernih higienskih zahtev. Sklep ministrstva smo vsi pozdravili, saj znamo ceniti dobrote ljudske prosvete, obenem se pa tudi zavedamo, da naše prosvetne zahteve polagoma rastejo in da je v ta namen naložen denar plodonosen. Kljub slabim časom smo bili pripravljani po vsi svoji moči prispevati k zadovoljivi rešitvi nošole. Čisto nerazumljivo nam je pa v tej zadevi nastopanje občine z županom gosp. F. Videtom na čelu. Izvršitev sklepa ministrstva so odložili na poznejši čas, se zadovoljili z zasilno rešitvijo in plačali zanj celega pol milijona dinarjev. S tem denarjem bi bili mogli zgraditi lepo šolo. Občina je namreč kupila za nezaslišano ceno 425.000 dinarjev močno zastarelo hišo g. Brulca s posestvom vred. Pri vsem tem je ostala vse doslej ta kupčija tako tajnostna in v temo zavita, da prihaja vedno in vedno znova na dnevni red. Čudno se nam zdi le, da župan g. Vide tako trdovratno molči in sam ne pojasni vsega, kar bi ljudje želeli vedeti. Zato smo se odločili postaviti mu nekaj vprašanj in želimo, da nam odgovori javno in brez slepomišljenja. V zvezi s tem bomo prosili za neko pojasnilo tudi banovino.

1.) Zakaj se je vtaknilo pol milijona dinarjev v staro zidovje, ki ne ustreza higienskim zahtevam moderne gradnje, ko bi se bila mogla s tem denarjem zgraditi v smislu zahtev prosv. ministrstva ustrezajoča zgradba?

2.) Tehnični član komisije je dal o Brulčevi hiši popolnoma negativno izjavo. Zakaj je banovina tako kupčijo dovolila?

3.) Zakaj je podpisalo občinske seje od 22. VI., 3. VIII., 31. VIII in 20. XI., vse v letu 1930., na katerih se je govorilo o nakupu brulčevine, vedno istih par ljudi? Ali je drugih dvajset odbornikov podpis odklanjalo ali se jim niso dali v podpis zapisniki navedenih občinskih sej?

4.) Po kakem pooblastilu je sklical župan g. Vide peščico (niti ne polovice) občinskih mož in sklenil kupno pogodbo z Brulcem 17. jul. 1930?

5.) Zakaj se župan g. Vide ni držal sklepa občinske seje z dne 22. jun. 1930., ki mu je naložila najpreje oskrbeti komisijski ogled in šele na podlagi komisijskega ogleda dalje nastopati? Kako zagovarja g. Vide to svojo samovoljo?

6.) Zakaj ni po svoji naravni funkciji vršil zapisnikarske dolžnosti pri sestavljanju kupne pogodbe občinski tajnik g. Jordan?

7.) Zakaj je vodil zapisnik pri sestavljanju kupne pogodbe šolski upravitelj g. F. Golob?

8. Prošimo g. Videta, da se nedvoumno izjavi, kakšen kupni prihrček so si izgovorili na seji občinski možje in če se ta zadržek sklada z onim, ki je vnešen v kupno pogodbo?

9.) Ali je znano takratnemu in sedanjemu županu g. Videtu, da so nekateri občinski možje izjavili, da niso vedeli za vso vsebino, ki so jo podpisali in da sta dva odlična občinska moža na to trditve tudi oprla pozneje neko pritožbo? Če je to gospod Vide vedel, zakaj ni izvajal nobenih posledic?

10.) Zakaj je takratni in sedanja župan g. Vide kot sodni izvedenec in zapriseženi cenilec ocenil brulčevino na 250.000 dinarjev, priporočal in glasoval pa za ceno 425.000 dinarjev?

11.) Lansko leto je bila brulčevina ponovno sodno ocenjena na okroglo 50.000 dinarjev. Če računamo pocenitev hiš na 40%, kar je najbrž nekoliko preveč, smo brulčevino petkrat preplačali. Vprašamo župana g. Videta, kdo je zakrivil to razmetavanje z žulji pridobljenega denarja naših občanov?

12.) Kako je mogel župan g. Vide in z njim celoten občinski odbor dopustiti, da je prišel v ožji odbor trojice za najetje posojila tudi bivši župan g. Radkovič, ki je bil g. Brulcu porok za večje dolgove in zato osebno udeležen pri prodaji brulčevine?

13.) Zakaj so najeli namesto 425.000 dinarjev cel pol milijon? V kakšne namene se je porabil ostanek, posebno ker je imela občina za prepis potreben denar naložen v hranilnici?

14. V kakšne namene je prejel bivši župan g. Janez Krhin od g. Brulca Din 750.— oziroma zemljišče v brezplačen trileten najem v gornji vrednosti? G. Krhin je pred pričami to mnogokrat potrdil.

Temu moramo dodati nekaj pojasnil. Zdelo bi se morda, da smo bili s kupčijo do sedaj zadovoljni, kar pa ni tako. Kupčiji smo se protivili ves čas od začetka, jo skušali prepričati in pozneje razveljaviti.

Tri prošnje banski upravi je banovina zavrnila iz formalnih razlogov. Eno teh prošenj je podpisalo 500 (petsto) davkoplačevalcev. Petsto prizadetih občanov je naslovilo na banovino najskromnejšo željo, da naj da banovina brulčevino sodno oceniti, da bodo koristni davkoplačevalci tako pred samohotnostjo posameznikov zavarovani. Ena prošnja je šla celo v Belgrad naravnost na ministrskega predsednika.

Če bi se s pol milijona dinarjev zgradila lepa in moderna šola, bi bili zadovoljni in bi radi prenašali iz tega izvira-joče breme. Ker so pa vtaknili pol milijona v staro stavbo, ki bije zdravstvu v lice, in ki je vredna komaj polovico plačane vsote, smo nezadovoljni. Ko sedaj s težavo plačujemo to staro zidovje, se nam zdi, da mečemo denar na cesto. Da osvetlimo nekoliko finančno stran te „silajne“ kupčije, naj navedemo samo dejstvo, da je bilo v času pred nakupom brulčevine prodanih v Št. Jerneju šest hiš z vsemi pripadajočimi gospodarskimi poslopji in zemljišči za manjšo vsoto kakor brulčevina. In vendar je med temi šestimi hišami že samo Kastel večja, lepša in bolj higienska hiša od brulčevine. Brulčevino smo plačali več kot štirikrat dražje, kot je bil prodan Kastel. Ali ve to sodno zapriseženi cenilec in župan g. Vide? To naj nam gospod župan pojasni! Tukaj je jedro in koren naše nezadovoljnosti.

Zaradi previsoke vsote ne moremo brulčevine v redu amortizirati in plače-

vati obresti. Samo od lanskega leta smo ostali dolžni 37.000 dinarjev. Če prištejemo k temu letošnji obrok 52.000 dinarjev, zaostale obresti, vzdrževanje hiše, plačevanje državnega davka pridemo do poraznega zaključka, da nam bo kup starega zidovja brulčevine požrl vse občinske doklade v iznosu 116.000 dinarjev. Mi bi lahko živeli brez doklad, sedaj pa gredo 75%-ne doklade samo za eno nepremišljeno dejanje. In to naj se vleče skozi 25 let? Po vrhu smo pa še brez šole. Mar ne zahtevamo po pravici, da se ta kupčija osvetli do dna, da zremo po čigavi krivdi plačujemo nepotrebne datjavte!

Naša nezadovoljnost in protest izvirata iz vseh tistih okolnosti, ki so razvidne iz zgornjih vprašanj, katere smo naslovili na župana; izvira iz nezaslišano pretirane cene, ki smo jo plačali za brulčevino in ki je sedaj ne moremo v redu odplačevati; izvira končno iz resnice, da naši občini ni za šolo prav nič treba starih hiš, potrebna pa ji je nova in higienska stavba, kakršno ministrstvo prosvete zahteva. Iz vseh teh razlogov smo se nakupu brulčevine upirali, se upiramo sedaj in je ne bomo pozabili v nadaljnjih dvajsetih letih, v katerih bo ta kupčija žulila in trla naše davkoplačevalce.

Po slovenski zemlji

Dolenjske Toplice.

Politične razmere v občini. — Razjasnimo položaj! V naši občini so zdaj na delu vse politične skupine. Stari, v političnih bojih že preizkušeni stranki — ena v halji pestrih jugoslov. barv, druga v popotni obleki — se trudita pridobiti nazaj izgubljene postojanke. Ti stari politični borci posebno znajo loviti uboge volilne pare, brez katere ne morejo postati „ljudski zastopniki“. Radi ali neradi se morajo ponižati in moledovati okrog volilcev, ki so jim ob takih prilikah posebno pri srcu. Za svoje težko delo pa ne izbirajo sredstev, ki jih posvečuje njih končni namen: narodov blagor. Vsem gre za visoki vzor — narodov blagor, ki ga je ljudstvo doslej zaman čakalo. Tudi se je naveličalo čakati. Od samih zvenečih besed in bahavih slavnosti ne moremo biti siti in preskrbljeni v svojih najosnovnejših potrebah. V času pred volitvami hodijo dobro poznani „prijatelji“ z raznimi limanicami okrog nas. Zanjke nastavljajo, zelo razpredene v mraku, ki nas žal še vedno tako gosto obdaja.

Klavrni ostanki jeenesarskega režima in njegovega naslednika prihajajo od zgoraj k nam. Ne zatiskejmo oči! Eno je belgrajska gospoda s slovenskimi odpadniki, drugo pa smo mi, kmetje, delavci, obrtniki, slovensko delovno ljudstvo sploh, ki ima svoje brige in težave, svoje koristi in svoje zahteve. To resnico, ki je ni treba razlagati, spoznamo vedno jasneje. To ni politika, to je naše življenje. Samo od sebe, življensko nujno je nastalo resnično ljudsko gibanje, ki ima svoj izvir v sedanjih političnih in gospodarskih razmerah slovenskega naroda. Brez pritiska od zgoraj se je pojavilo to gibanje, od početka neorganizirano, polno slutenj o boljši bodočnosti. Danes pa se že jasno zaveda svojega hotenja. Kakor

že nakup brulčevine daje uničujoč vtis naše brezglave občinske politike. Ni pa ta primer osamljen. Tako je naša občina z gospodom Videtom na čelu sklenila graditi šolo v Vrhpolju. To je bilo prav takrat, ko so nam napravili brulčevino. Ta šola nas je stala okoli sto tisoč dinarjev in vendar ne bo nikdar prestopil njenega praga nobeden učitelj in nobeden otrok. Sezidano zidovje so dali namreč zopet razpasti, da se kmalu ne bo več poznalo, kje bi morala šola stati. Ta denar smo dobesedno in brez najmanjšega haska zavrgli. Zato pa morajo otroci v šoli sedeti brez zvezkov, ki bi jih morala po sklepu občinskega odbora kupovati občina. Davke za te zvezke je občina pobrala, zvezkov pa že štiri leta ni mogla kupiti! O vrhpoljski šoli, ki bo prišla kmalu v ljudski pregovor, spregovorimo še posebej in povprašali bomo gospode za pojasnila.

Sedaj pa presodite, koliko je županovanje gospoda Videta prineslo naši občini gospodarskih koristi in koliko je naklonjeno našemu prosvetnemu napredku. Župana g. Videta pa nujno prosimo, da nam na vsa stavljenja vprašanja brez ovinkov in jasno odgovori.

Po sporazumu davkoplačevalcev.

hitro smo si na jasnem, kaj hočemo doseči v javnem življenju, v državi in občini, kakšna sredstva in načine hočemo uporabiti v dosego svojih namenov, tedaj je to že politika. Zdaj nam je morda jasno, da je slovensko ljudstvo doslej le malo politiziralo. Samo ob volitvah smo se trgali za glasove, potem pa „vse tiho je bilo“. Politiko so vodili drugi, ne ljudstvo. Če je kdo načel v družbi koristno in važno politično vprašanje, se je neštetokrat slišal ugovor: „Pustite politiko gospodi, politika je k... Tako politično nezreli smo bili in smo deloma še danes, čeprav vsakdo izmed nas ve, da je del skupnosti, da je navezan na družbo in da pri vsakem koraku naleti na toliko političnih vprašanj. Od temeljev moramo začeti zidati prav v tem oziru, da ne bodo več z nami barantali in nas vlačili s svojimi malenkostnimi obljubami zdaj sem, zdaj tja.

Malo politične vzgoje spričo tolikšne politične nemorale in nedoslednosti ni bilo odveč. Še nekaj moramo poudariti. S posebnimi nameni raznašajo nekateri naši politični nasprotniki o nas najbolj grde laži. Med drugimi lažmi tudi to, da smo se pristaši slovenskega ljudskega gibanja v naši občini združili z žalostno skrahiranimi ostanki jeenesarskega. Seveda bi to mnogi želeli, toda kaj takega nam še na misel ne pride. Naglašamo, da je veljala naša borba najprej JNS. Ali mislijo naivni lažnivci, da smo že pozabili na krvavi režim, ki je polnil ječe z našimi najboljšimi narodnimi, kmečkimi in delavskimi borci? Ali bomo sami sebi pljuvali v obraz? Zapomnili smo si neizbrisno vsa preganjanja, podlosti, zatiranje vsake svobode in pravice. Med nami in JNS so tako visoki zidovi načelnih razlik, da jih nikdar ne bo mogoče preplezati. Dovolj smo občutili centralistični režim, ki je prinesel in se prinaša

toliko zla slovenskemu narodu. Dovolj smo spoznali vso sovražnost in škodo protiljudske gospodske politike. Nimamo zato ob občinskih volitvah nikakih skupnih računov trenutne vrednosti, ker naša pot gre preko občinskih in drugih volitev. Ne nasedajte torej lažem in povejte to resnico vsakomur!

Vemo, kaj hočemo in kam gre naša pot. V našem listu smo dovolj brali o tem. Pota naslednikov JNS režima pa imajo preveč ovinkov in prepričani smo, da so zgrešena. Premalo slovenska in premalo ljudska je njih politika. Zato je prav, da so se združile vse slovenske skupine, ki so prišle do istega prepričanja, v slovensko ljudsko fronto. V njej se borimo za svobodo, demokracijo in boljše življenje slovenskega naroda.

V Toplicah, 2. sept. 1936.

Pristaši Slovenske ljudske fronte.

Jesenice.

Slavljenje jubileja Krekovega prosvetnega društva. V soboto in nedeljo, 29. in 30. avgusta je slavilo Krekovo prosvetno društvo svojo štiridesetletnico, tridesetletnico ustanovitve „Orlov“ (sedaj oznamujejo to „katoliških fantov in deklet“) in petindvajsetletnico godbe. V soboto zvečer so priredili promenadni koncert pred lepo razsvetljenim Krekovim domom, nato pa so na telovadnem prostoru za domom, na „Orlovskem“ igrali na prostem „Slehernika“ in imeli veliko udeležbo.

V nedeljo zjutraj so po fanfarah na Krekovem domu sprejemali goste, nato pa se je vršil od Plavža mimo tribune za častne goste pred Paarom do Krekovega doma manifestacijski sprevod. Na tribuni smo opazili poleg ministrov dr. Korošca in dr. Kreka številne duhovnike in druge odposlance, tako tudi zastopnika oblasti dr. Vrečarja, g. Noota in Dostala od K. I. D., v gasilskem kroju pa tudi tajnika „sreske organizacije“ JNS, Lovra Humra, med častnimi gosti. Občino je zastopal proti prvotni nameri župan Žabkar osebno. Sprevod je bil dobro organiziran in zelo pester.

Razširjajte „SLOVENSKO ZEMLJO“!

Po sprevodu je bila na „Orlovskem“ maša, ki jo je bral nadškof dr. Jeglič, po maši se je pa vršil tamkaj tabor, ki ga je odprl banski svetnik Arnež. Za pozdravi je imel dr. Basaj dolg govor, katerega je mogoče v narodno-političnem oziru le odobravati. Seveda pa miselnost tega dela njegovega govora ni bila v nobenem soglasju s programom neke strankarske koalicije, h kateri govornik brez dvoma danes pripada in katere „osnovni pogledi“ po objavah v časopisih izpred leta dni obsojajo in odklanjajo stališče govornika. Govornik pa si je mnogo pokvaril s tem, da se je skliceval na nepodpisani obrekovalni dopis v „Slovencu“ o proslavi podružnice kovinarjev, ki se je vršila „pred 14 dnevi“, češ to vse Vas čaka, ako mi ne verjamete. Ker g. dr. Basaju, ki je upravni svetnik številnih pridobitnih in denarnih ustanov, gotovo ni ušlo, da se dopisnik „Slovenca“ doslej še ni javil, dasi se mu je javno očitalo, da si je tiste grozovitosti namenoma izmislil, bi se izplačalo nasloviti na njega javno vprašanje, v kateri predal knjige o morali

postavlja svoje sklicevanje na dogodke pred „14 dnevi“.

Za dr. Basajem je govoril urednik „Slovenca“ Ilija, ki je doslovno „preklel“ Karla Marxa in katerega izvajanja so pa bila v primeri s prejšnjim govorom precej prazna. Zanimiv je postal, ko je razglasil slovenski del neke kotlicije za „slovensko ljudsko fronto“ in vse tiste, ki niso njegovega mišljenja, za komuniste. Nedaleč od njega so tedaj sedeli gg. Noot in Dostal, t. j. kar dva stebra bivšega nemškega mostu do Jadrana in župan Žabkar, ki je pripadnik JNS. Prepričani smo, da ti trije niso istega mišljenja kot g. Ilija. Popoldne se je vršil športni in veselilni del proslave.

Ponikva ob južni železnici.

Občinske volitve. V treh občinah šmarskega okraja so za 20. september razpisane občinske volitve. Med njimi je tudi naša občina. Mnogo volitev smo že doživeli, vodile so se mnoge strankarske borbe, na koncu pa je vedno sledilo razočaranje.

Srednji in mali kmetje ter mali obrtniki tvorijo večino prebivalstva naše občine. Številni so tudi poljski delavci-kočarji, ki imajo poleg še krpo lastne zemlje in „taverharji“, ki si morajo kočo in zemljo odslužiti s poljskim delom. Zemlja in obrt mnogih ne moreta vzdrževati. Fabrik ni pri nas, zato iščemo zaslužka pri redkih javnih delih in pri železnici, kjer za težko delo dobimo v zameno majhen denar. Kriza nas razjeda; tista tiha brezposelnost, ki ni v nobenih statistikah zapisana, se vedno bolj širi. Kmečki sinovi ne morejo nikamor, pehajo se za delom, ki ga dobijo od časa do časa ali pa ostajajo doma v breme premajhnemu gruntu.

Razne stranke so z različnimi uspehi delovale med nami. Vse so bile radodarne z lepimi obljubami in nam hotele prijazno pomagati. Potem pa smo spoznali, da smo mi bolj njim pomagali kakor one nam. Spoznanje je rodilo v nas odpor proti vsem takim od zunaj vsiljenim strankam. Zavedli smo se, da bomo svoje koristi le sami lahko branili in da nam pri tem prav nihče drugi ne bo pomagal. To hočemo tudi javno izraziti — v tem je pomen bližnjih občinskih volitev.

Imeli bomo dve listi: **strankarsko listo JRZ** in našo **kmečko-delavsko listo**. Nosilec kmečko-delavske liste je Anton Štor, dober gospodar, ki se politično nikoli ni uslužil nobeni stranki, temveč se je vedno boril za to, da se iz občinske uprave izločijo ljudstvu tuji politični vplivi. Naši nasprotniki uporabljajo vse metode, ki jih že davno poznamo prav do dna, da bi nas ovirali pri delu za kmečko-delavsko skupnost pri bodočih volitvah. Toda zbal se nismo in se tudi ne bomo nobenih groženj; tudi bomo dobro razločevali med resnico in neresnico v nasprotnikovih besedah.

Naša kmečko-delavska lista je že sodno potrjena. Da je bila v tako kratkem času sestavljena, kaže, da je pri nji z eno samo voljo sodelovala velika večina prebivalstva. Vsi vemo, da so na nji sorazmerno zastopani vsi stanovi v občini — kmetje, delavci in obrtniki —, da so kandidati pošteni in pravični možje, ki so jim dobro znane vse težave, ki tarejo našega človeka in da so to možje, sposobni voditi občinsko upravo in v njej zastopati naše koristi. Ljudi, ki jim je politični kompromis bil vsakdanje opravilo in ko so tekali za raznimi protiljudskimi strankami, kakor so jim velevali trenutne osebne koristi in želja

za oblastjo, takih ljudi na naši kandidatni listi ni. Občinsko gospodarstvo bodi v rokah mož, ki so dokazali, da so jim ljudske koristi nad vse, ki bodo pritekli v pomoč tudi najmanjšemu v občini in ki se ne bodo z viška in bahavo norčevali iz stiske siromašnega človeka.

Slišali smo, da se bodo te volitve, čeravno javne, vršile v znaku popolne demokracije. Zato moramo brez strahu pokazati, da imajo tudi kmetje in delavci ne glede na prejšnjo politično razcepljenost voljo, da se z lastnimi močmi borijo za svojo bodočnost. Ne zaupamo več lepim obljubam raznih starih in novih strank, ki bi nas zapletle v brezplodne medsebojne borbe. Kmetje, delavci in obrtniki imamo skupne potrebe in zahteve, zato se ne bomo cepili. Odklanjamo vse, ki bi se hoteli izkoristiti z našo neslogo. Hočemo, da novi občinski odbor štiti samo naše koristi. Zato poklonimo svoje zaupanje svoji kmečko-delavski listi, da tako dporinesemo svoj del za boljšo bodočnost vsega delovnega ljudstva.

Čatež ob Savi.

Občinske volitve. V nedeljo, 30. avgusta t. l. so se vršile občinske volitve. Zmagala je lista slovenskega ljudskega gibanja, katere nosilec je bil g. Kolar. Nosilec JRZ liste je bil gospod Zevnik, ki se že 25 let trudi za župansko mesto. Med drugim je bil tudi kandidat JNS liste l. 1933. in pri lanskih petomajskih volitvah predstavnik pofovske liste oz. od pofovcev postavljena kandidata Župančiča.

Kljub vsem obljubam in grožnjam je zavedno ljudstvo pokazalo, da se ne boji žrtev. V letakih, ki so poplivali našo občino, so objavili gospodje, da se bore za zmago demokracije, proti korupciji in fašizmu, za poštenost v javnem življenju. Boj za te ideale pa se je kazal v naši občini tako-le: Občina je dobila malo pred volitvami 90 tisoč Din za javna dela.

Gospod Zevnik tudi določa, kdo bo delal na občinski cesti. Določa pa tako, da dela več imovitih posestnikov, mnogo bajtarjev pa, katerih prepričanje ne ugaja g. Zevniku, pa sploh ni dobilo dela ali pa so bili odpuščeni. To je boj proti korupciji. Za demokracijo pa so se borili tako, kakor je znano vsemu slovenskemu gibanju, namreč z jeenesarskim zakonom o družtvih, shodih in posvetih. V okviru boja za poštenost pa niso pozabili predložiti svoje liste delavcem v podpis in odpustiti iz službe brez navedbe vzroka več delavcev, ki liste niso podpisali. Borci za „poštenost“ so dalje agitirali z obljubami, da bodo ob zmagi odpisali volilcem dolgove, da bodo dobili njihovi volilci posojila, službe, iz katerih bodo pometali vse nasprotnike. V vinogradu g. B., kandidata v Jeruzalemu, so se napili njegovi volilci vina in korajže, da so potem močno vinjeni lahko manifestirali za omenjene ideale.

Čudili smo se tudi nastopanju gospoda župnika Kmeta. Na dan volitev je pri rani maši pridigal, da je sleherni zaveden katoličan dolžan podpirati tako vlado, ki dela za našo vero. Seveda si sedaj nismo na jasnem, kako je s hrvaškim narodom in hrvaško duhovščino.

Predsednik volilne komisije gospod dr. Milavec je izjavil v volilni sobi, da bi mu bila zelo ljuba zmaga Zevnikove liste, da pa volilnega izida ne more predruščiti. Zelo smo hvaležni g. komisarju za to izjavo, ki kaže, da se volja ljudstva ne da zlomiti in mu tudi mi kličemo: „Hvala lepa!“ Tako

Naročajte „Slovensko zemljo“

se je namreč zahvaljeval volilcem Zevnikove liste.

Seveda pa so zgoraj omenjene razmere vplivale na mnoge volilce tako, da so se z bali groženj in si niso upali pokazati svoje barve. Pomen zmage pa je v tem, da zmagovalci niso imeli na razpolago ne služb, ne denarja, ne koruze. Zmaga v Čatežu se lahko stavlja za zgled vsemu slovenskemu gibanju. Izjavljamo pa, da ne bomo dopustili nikakega preganjanja, ki se je pričelo po neuspehu nasprotne liste pri volitvah. Zaradi polomi je so začeli odpuščati delavce, češ, pojdite na delo k novo izvoljenemu županu.

Pozivamo pristojno oblast, da napravi red in prepreči nadaljnje razburjanje in draženja ljudstva!

Sv. Lovrenc v Slov. Goricah.

Občinske volitve. — Dne 30. avgusta t. l. so se vršile v naši občini Sv. Lovrenc (prej Juršinci) izredne občinske volitve. Potrjeni sta bili dve kandidatni listi. Nosilec JRZ liste je bil Herga Fr., posestnik v Gaberniku. Nosilec druge (gospodarske) liste je bil Kovačec Janez, posestnik v Mostju. Volilni komisije je predsedoval dr. Voršič, odvetnik iz Ljubljane.

Od 676 volilnih upravičencev se je udeležilo volitev 469 volilcev, to je okoli 68%. Za listo JRZ je glasovalo 294 volilcev ali 44%, za gospodarsko listo 165 volilcev ali 25%. Okoli 23% pristašev gospodarske liste se je odvedalo javnemu glasovanju in okoli 8% volilcev pa se je iz raznih razlogov volitev ni moglo udeležiti. Od 44%, ki jih je dobila lista JRZ, je bilo nad 20% gospodarsko odvisnih.

Radvanje pri Mariboru.

Iz občinskega gospodarstva. V juliju t. l. je predložil občinski odbornik I. V. občinskemu odboru protest naslednje vsebine:

V imenu svojih volilcev protestiram proti temu, da bi občina prispevala iz občinske imovine za zasebne ceste, od katerih nima in ne bo imela javnost nikake koristi. Nimam pa ničesar proti temu, da uprava škofijskega veleposestva Betnava sama napravi dve novi cesti, ki jih bo tudi sama uporabljala. Občina Radvanje nima velikega premoženja, ima pa mnogo potreb. Predvsem bi bila potrebna cesta k parceliranemu Reiserjevemu posestvu, kjer stanuje veliko naših občanov, ki pa nimajo nikake vozne ceste. Prav tako je s Hotejevo cesto. Popravila je potrebna tudi cesta, ki veže Streliško cesto s Tržaško in ki je ponekod v silno slabem stanju, ker se ob deževju valijo po njej celi potoki. Občina ne more danes ustreči niti tem splošnim potrebam. Zaradi tega prosim občinski odbor, da odkloni vsak prispevek za popraviljanje zasebnih cest. —

Občina Radvanje naj bi namreč prispevala za napravo oz. preložitve cest, ki bi koristili samo škofijskemu veleposestvu Betnava, nekaj let po deset do 15 tisoč din. Za vračilo pa je ponudila uprava Betnave toliko gramoz, kolikor bi ga rabila občina Radva-

nje v naslednjih 3 letih. Seveda bi bila za občino to kaj slaba kupčija. Upravitelju škofijskega veleposestva, ki je občenem občinski odbornik, se je sicer posrečilo, da je izposloval pri občinskem odboru triletni prispevek po tri tisoč din. Na zadnji občinski seji je na predlog odbornika Verdonika občinski odbor razveljavil ta sklep. Odboren je bil enkratni prispevek občine v znesku 3000 din. Nova cesta pa se sprejme v občinsko last šele po 5 letih. Radvanjski občan.

Ježica.

Revščina brez primere. Za Savo domuje družina, ki je bila deložirana v Mali vasi, ker ni mogla plačati najemnine. Mož je vojni invalid. Ima prebito lobanjo in je nesposoben za kakršnokoli delo. Brezposelen je že sedem let. Po rodu je Poljak. Pred leti je napravil prošnjo na poljski konzulat za stalno podporo. Odgovora ni dobil. Žena je domačinka in s šivanjem preživlja sebe, moža in 4 otroke. Ko je bila družina deložirana, je brezposelni družinski oče prosil g. župana za stanovanje ali podporo, da bi lahko plačal najemnino. Gospod župan je odgovoril, da nima drugega kakor gramozno jamo. G. župan je očitno pozabil, da ima poleg gramozne jame prazno pritličje v občinski hiši in tako je družina ostala pod millim nebom, izpostavljena vsem vremenskim neprilikom. Družina s štirimi otroki propada telesno in duševno. Da se tako ravnaje s to revno družino ne sklada z načeli krščanske ljubezni in usmiljenja, je jasno. Otroci so bili do nedavnega prepuščeni sami sebi. Končno je sprejel 2 deklici neki delavec, ki po mnenju neklih krogov nima nič srčne kulture, temveč hoče samo z pobijati ljudi požigati cerkve.

Od gospodov pa, ki so razvijali pred občinskimi volitvami tako lepe programe, zahtevamo: ne potrebujemo besed, hočemo dejanj, ki pokažejo, da program ni ostal samo na papirju, temveč da ga tudi izvajajo.

Novo mesto, 5. IX. 1936.

Stavbinsko delavstvo se organizira. Dne 25. avgusta se je vršil v gostilni „Dalmacija“ v Novem mestu sestanek tukajšnjega stavbinskega delavstva. Udeležba na sestanku je bila prav lepa. Na sestanku je bil izvoljen tričlanski pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da pripravi vse potrebno za sklicanje ustanovnega občnega zbora, da se ustanovi strokov. organizacija.

Tudi naše delavstvo se prebuja. Posebno pa stavbinsko, ki tvori pri nas močno jedro. Saj naše delavstvo še posebno čuti na svoji koži svojo neorganiziranost. Izkoriščanje delavca je bilo pri nas še posebno mogoče radi tega, ker smo oddaljeni od vsakega večjega delavskega središča. In v takih krajih je maloštevilno delavstvo prepuščeno samemu sebi. Ne najde pač človeka, ki bi ga izpeljal na pot združitve in mu na ta način dal v roke bojno orožje za doseg njegovih človeških pravic.

Prva brazda k organiziranju stavbinskega delavstva pri nas je zaorana. Iz sestanka, ki se je vršil, se da trdno sklepati, da se je delavstvo odločilo, da to brazdo do kraja izreže. Borba, ki jo delavstvo vodi za doseg svojih pravic ni gotovo nikjer lahka, vendar se pa z odločnim, organiziranim nastopom da marsikaj doseči. Tega se naj v polni meri zavedajo tudi naši delavci in uspeh ne bo izostal. Vsa naša dobro misleča javnost pa jih bo vedno pri tem podpirala.

Iz uprave

Zaupniki so steber lista. Zato bomo čim večjo pozornost posvečali delovanju zaupnikov.

Zaupniki vrše naslednje delo:

1. Skrbijo za razširjenje lista v svojem kraju. Iščejo naročnikov, vrše propagando za list.

2. Vrše nadzor nad plačevanjem naročnine in tudi pobirajo naročnino. Za to imajo bloke. Vsaj štiri-najstidnevno odračunajo upravi. Odtegnejo si denar za znamke in druge resnične izdatke.

3. Skrbe za prodajo lista v kolportaji. Uprava pošlje določeno število izvodov lista, zaupniki prodajajo izvod po en dinar, upravi obračunajo po 75 par za izvod, ne-prodane pa vrnejo. Za prodajo v kolportaji hočemo imeti obračun vsak teden. Kdor ne obračuna za prejšnji teden, naslednje številke ne dobi več.

4. Skrbe za poročanje v list. Ako sami niso za to sposobni ali pa ne utegnejo, si dobe pomočnike.

5. Organizirajo si odbor za širjenje lista v svojem okolišu. Najbolje, da so zastopane okoliške vasi in kraji, da se tako delo razdeli.

*

List ima velik dotok novih naročnikov. Opozorjamo, da pošljemo dve številki na ogled. Ako ne prejmemo naročnine vsaj za en mesec, list ustavimo. Sedaj bomo ustavili list vsem, ki so zaostali z naročnino. Nimamo sredstev, da bi pošiljali zastoj.

*

V listu bomo poročali tudi o delu zaupnikov, ker se moramo pač učiti drug od drugega.

Neki zaupnik nam n. pr. piše:

„Mislim sem, da bomo prodali v razprodaji manj lista, če bo list izvešen (afiširan). Dobili smo prostor in desko, na katero nalepimo list. Kljub temu, da je veliko čitateljev pred to desko, lista nič manj ne kupujejo v rudarskem revirju.“

Drugi zaupnik pa nam predlaga reklamne table. Na primer: „Slovenska zemlja, slovenski kmečko-delavski list, dobite ga tam in tam, cena en dinar.“

Glede novih naročnikov ravnajo posamezni zaupniki tako, da nam kar pošljejo obračun in denar z naročilom: „Ti so plačali, tem pošljite na novo“. Takih naročil smo veseli, ker list potrebuje gotovih naročnikov. Nič pa nismo veseli tistih zaupnikov, ki nam pošljejo cele popise za pošiljanje na ogled. Prej je treba z ljudmi govoriti in jih pripraviti na list.

Zelo je potrebno, da ljudi opozorite na posebno važne stvari v listu. Najbolje je to opraviti osebno. V večjih krajih bo potrebno to narediti s plakatom.

Zaupniki, poročajte o svojem delu! Uprava z zaupniki tvori okostje lista. Zato ustvarimo tesnejšo skupnost! Potrebna je izmena misli.

Urejata Pavel Kreutzer in dr. Joža Vilfan. — Za uredništvo odgovarja dr. Joža Vilfan. — Izdaja konzorcij „Slovenska zemlja“. Predstavnik Stane Vidmar. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.